

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Lublin, dnia 11 grudnia 2015 r.

Poz. 4809

UCHWAŁA NR XI/91/15 RADY MIEJSKIEJ WE FRAMPOLU

z dnia 20 listopada 2015 r.

w sprawie przyjęcia Programu ochrony zabytków Gminy Frampol na lata 2015-2018

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015 r. poz.1515 z późn. zm.) oraz art.87 ust.3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.), po uzyskaniu pozytywnej opinii Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Rada Miejska we Frampolu uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program ochrony zabytków Gminy Frampol na lata 2015- 2018, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała podlega ogłoszeniu w dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Frampola.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Wojciech Kowalik

Załącznik
do Uchwały Nr XI/91/15
Rady Miejskiej we Frampolu
Z dnia 20 listopada 2015 r.

Program Ochrony Zabytków

Gminy Frampol

na lata 2015 – 2018

Opracowała: Wiesława Chołota

Frampol, czerwiec 2015 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
I. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.....	3
II. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	7
2.1. Strategiczne cele polityki Państwa w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	7
2.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami na poziomie województwa	10
2.3. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego.....	13
III. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.	15
IV. Dziedzictwo kulturowe w Gminie Frampol	17
4.1. Zarys historyczny niektórych miejscowości gminy Frampol.	17
4.2. Zabytki wpisane do rejestru zabytków:	18
4.3. Zabytki wpisane do gminnej ewidencji	19
4.4. Obiekty dawnych zespołów dworsko – parkowych.	21
4.5. Ewidencja stanowisk archeologicznych na terenie gminy Frampol ujętych w Gminnej ewidencji Zabytków	22
V. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń.....	24
VI. Założenia, kierunki i zadania programowe.	25
6.1. Założenia	25
6.2. Kierunki działań:	25
6.3. Zadania programu.....	26
VII. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.....	27
VIII. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.....	27
IX. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami.	28
X. Pismo Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o pozytywnym zaopiniowaniu programu.....	29

WSTĘP

Dziedzictwo kulturowe, to dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń. Najczęściej utożsamiamy dziedzictwo kulturowe z archeologią, architekturą i sztuką. Dziedzictwo kulturowe to także, a może przede wszystkim zabytki, które są nie tylko materialnym śladem przeszłości, lecz także cennym elementem kultury. Coraz powszechniejsza wśród mieszkańców naszej gminy jest także świadomość potrzeby ratowania i ochrony zabytków. Bogactwo i różnorodność dziedzictwa kultury może bowiem w istotny sposób przyczynić się do rozwoju społecznego i gospodarczego gminy, a zatem również do poprawy jakości życia jej mieszkańców.

Program Opieki nad zabytkami w gminie Frampol na lata 2015 – 2018 powstał w związku z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakładającym na samorząd gminy obowiązek posiadania i realizacji programu opieki nad zabytkami na okres czterech lat.

Program ma służyć rozwojowi gminy poprzez dążenie do poprawy stanu zachowania zabytków, eksponowania walorów krajobrazu kulturowego, wykorzystania zabytków na potrzeby społeczne i edukacyjne.

Głównym celem programu jest wyznaczenie pożądanego kierunku zmian w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami możliwych do rozpoczęcia lub osiągnięcia w perspektywie czasowej programu. Zadeklarowane cele strategiczne, cele operacyjne i działania skonstruowane są w odniesieniu do gminy jako jednostki administracyjnej. Program służyć powinien inicjowaniu działań dotyczących wspierania i koordynowania badań, prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Istotnym elementem programu jest dążenie do osiągnięcia odczuwalnej i akceptowanej społecznej poprawy w zakresie stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy Frampol oraz szeroko pojmowanego zasobu dziedzictwa kulturowego a także zachowania krajobrazu kulturowego. Bardzo ważne jest, aby poprawa ta dokonywała się przy udziale mieszkańców gminy w różnych formach ich życiowej aktywności.

Gminny Program Ochrony nad Zabytkami na lata 2015- 2018 został opracowany przez Referat Organizacyjny, Spraw Obywatelskich i USC Urzędu Miejskiego we Frampolu przy współpracy z komórkami organizacyjnymi Urzędu.

I. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE.

Podstawę prawną sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad zabytkami stanowią:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z póź. zm) w przepisach art. 5 ust 1 i art.86, w których objęła zabytki ochroną zadeklarowana jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela. Ustawa zasadnicza stanowi fundament systemu ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce.
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 poz.594 z póź. zm.). Zgodnie z art.7 ust.1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, zaspokajanie potrzeb wspólnoty należy do własnych zadań gminy. W szczególności zadania własne gminy obejmują zagadnienia związane z ochroną zabytków jak i opieka nad zabytkami.

3. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446) stanowi podstawę prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce, określa politykę zarządzania zabytkami oraz wyznacza główne zadania państwa oraz obywateli (właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych). Szczegółowe zapisy określają przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków, opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków. Wprowadza pojęcia ochrony i opieki. Ochrona zabytków (art.4) polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- a) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
- b) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,
- c) udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,
- d) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub wywozowi zabytków za granicę,
- e) kontrola stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,
- f) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkami (art. 5) sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega na:

- a) zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku,
- b) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku,
- c) zabezpieczenie i utrzymanie zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,
- d) korzystanie z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości.

Opiece i ochronie podlegają, bez względu na zachowanie (art. 6):

- a) zabytki nieruchome- krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne i ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,
- b) zabytki ruchome- dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje stanowiące zbiory podmiotów zgromadzonych i uporządkowanych, numizmaty oraz pamiątki historyczne, wytwory techniki, materiały biblioteczne, wytwory sztuki ludowej, rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne, przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,
- c) zabytki archeologiczne- pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej. Ochronie ustawodawczej mogą podlegać również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Ustawa wskazuje formy ochrony zabytków (art.7) do których należą:

- a) wpis do rejestru zabytków (prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, który

proceedzi rejestr zabytków, gdzie dokonywane są wpisy na podstawie decyzji wydanej przez WKZ z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy),

- b) uznanie za Pomnik Historii przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego,
- c) utworzenie parku kulturowego (przez Radę Miejską na podstawie uchwały),
- d) ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Ustawa o ochronie i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku wprowadziła obowiązek sporządzenia przez samorządy programów opieki nad zabytkami. Zgodnie z art.87 tej ustawy zarząd województwa, powiatu lub burmistrz sporządza odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami. Program ten po uzyskaniu opinii wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, przyjmowany jest odpowiednio przez sejmik Województwa, Radę Powiatu i Radę Gminy. Program taki sporządza się na okres 4 lat. Po upływie 2 lat realizacji programu sporządza się sprawozdanie, które odpowiednio przedstawia się Sejmikowi Województwa, Radzie Powiatu lub Radzie Gminy następnie przekazywane jest generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Główne cele gminnych programów opieki nad zabytkami, to:

- a) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
 - b) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
 - c) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
 - d) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
 - f) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
 - g) określenie warunków współpracy w właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
 - h) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy, związanych z opieką nad zabytkami.
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz.1232 z póź. zm.)
- W ustawie zapisano, iż prognoza oddziaływania na środowisko, sporządzona przy okazji opracowywania polityk, strategii, planów lub programów powinna określać analizować i oceniać przewidywane znaczące

oddziaływanie na środowisko i na zabytki.

5. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2015 r. poz. 199 z póź. zm.).

Ustawa precyzuje obowiązki podczas sporządzania studium uwarunkowań, kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także ustaleniach lokalizacji inwestycji celu publicznego.

6. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2014 r. poz. 518 z póź. zm.).

Jednym z wymienionych celów publicznych jest „opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Kolejne zapisy precyzują, jakie działania wymagają pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Są to sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych do spółek, podział nieruchomości gruntowej, oddawanej w użytkowanie wieczyste, obowiązku odbudowy lub remontu położonych na niej zabytkowych obiektów budowlanych. Taki sam obowiązek można nałożyć w decyzji o ustanowieniu trwałego zarządu. Ważne dla właściciela zabytku i zarządcy nieruchomości będącej w trwałym zarządzie są zapisy mówiące o obniżce 50% ceny nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków, chociaż dopuszczono tu także możliwość podwyższenia lub obniżenia tej bonifikaty oraz o obniżce o 50% opłat z tytułu trwałego zarządu, która to bonifikata również może być podwyższona lub obniżona. Gminie przysługuje prawo pierwokupu w przypadku sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków lub prawa użytkowania wieczystego tej nieruchomości.

7. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz.627 z póź. zm.).

Ustawa określa „tereny zieleni” definiuje jako „tereny wraz z infrastrukturą techniczną i funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe oraz cmentarze, a także zieleń towarzysząca ulicom, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom oraz obiektom kolejowym i przemysłowym”. Zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków wydaje Wojewódzki Konserwator Zabytków. Ustawodawca posłużył się również pojęciem „wartości historycznych, kulturowych”, które są jednym z ważnych czynników przy tworzeniu parków krajobrazowych, zespołów przyrodniczo- krajobrazowych.

8. Ustawa z dnia 25 października 1991 r o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U z 2012 r. poz.406 z póź. zm.).

Sprawowanie opieki nad zabytkami jest jednym z podstawowych zadań instytucji kultury. Szeroko pojęta opieka nad zabytkami to również gromadzenie wiedzy o zabytkach, edukację społeczeństwa dotyczącą ochrony zabytków, uwrażliwienie na wyjątkowy charakter tego dziedzictwa.

Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego. Państwo

jako mecenas, wspiera tę działalność, a minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wspomóc finansowo realizację zadań.

II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

2.1. Strategiczne cele polityki Państwa w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Zadaniem głównym polityki państwa w dziedzinie ochrony zabytków jest stworzenie w najbliższych latach mechanizmów porządkujących tę sferę, dostosowując ją do warunków gospodarki rynkowej zarówno poprzez niezbędne uzupełnienia i korekty legislacyjne jak i poprzez zmiany organizacyjne obejmujące konieczne rozszerzenie zakresu działań istniejących instytucji, aż po zmiany w strategii i organizacji ochrony. Dokumentami określającymi cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami są:

- Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami (w opracowaniu). Obecnie obowiązują Tezy do Krajowego programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami zatwierdzone przez Ministra Kultury w 2004 r.
- Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004- 2013 oraz uzupełnienie NSRK na lata 2004- 2020.

Opracowanie Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami jest ustawowym obowiązkiem Ministra Kultury, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Program określa cele i kierunki działań oraz zadania, które powinny być podjęte w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W Tezach wskazano cel Programu jako wzmocnienie ochrony i opieki nad tą istotną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawę stanu zabytków w Polsce. Celem jest także stworzenie wykładni porządkującej sferę ochrony poprzez wskazanie podstawowych zasad konserwatorskich:

- a) zasada primu non nocere,
- b) zasada maksymalnego poszanowania oryginału substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych),
- c) zasada minimalnej niezbędnej ingerencji,
- d) zasada, zgodnie z którą usuwać należy to, co na oryginał działa niszcząco,
- e) zasada czytelności i odróżnialności ingerencji,
- f) zasada odwracalności metod i materiałów,
- g) zasada wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

W powyższym dokumencie wskazano następujące cele i kierunki działań:

1. Uwarunkowania dotyczące ochrony i opieki nad zabytkami:
 - a) ocena stanu zabytków nieruchomych, ruchomych, archeologicznych, zabytków techniki, a także zasobów pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa.
 - b) ocena stanu służb konserwatorskich,
 - c) ocena stanu opieki nad zabytkami. Promowanie skutecznych form ochrony, doskonalenie współpracy ze związkami wyznaniowymi, społecznymi opiekunami, wdrażanie zasad realizacji profilaktyki, jako podstawowej formy opieki nad zabytkami.

- d) udoskonalenie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym i zabytkami.
2. Działania o charakterze systemowym:
 - a) powiązania ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, polityką przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa.
 - b) przygotowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce oraz wprowadzenie jej do polityk sektorowych.
 3. System finansowania:
 - a) stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej.
 - b) utworzenie Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków.
 4. Dokumentowanie, monitorowanie i standaryzacja metod działania:
 - a) tworzenie systemu i stale aktualizowanych, elektronicznych baz informacji o zasobach oraz stanie zasobów w Polsce i ich dokumentacji. Wypracowanie spójnego systemu dokumentowania badań i prac przy zabytkach,
 - b) wytworzenie mechanizmów wiążących naukę z praktyką, wypracowanie i wprowadzenie szczegółowych zasad ochrony dziedzictwa w planach zagospodarowania przestrzennego, standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych.
 5. Kształcenie i edukacja:
 - a) kształcenie specjalistyczne, podyplomowe i systemem uznawalności wykształcenia,
 - b) edukacja społeczeństwa, edukacja właścicieli i użytkowników oraz promowanie prawidłowych postaw, prowadzenie edukacji kadr nauczycielskich i kadr samorządowych.
 6. Współpraca międzynarodowa:
 - a) wyznaczanie obecności Polski w światowym i europejskim środowisku działającym na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i promocja polskich osiągnięć w tej dziedzinie,
 - b) oparcie działań na pojęciu wspólnego dziedzictwa kultury ludzkości, w szczególności „Europejskiego dziedzictwa kultury”, troska o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

Minister Kultury i dziedzictwa Narodowego przedstawił 20 września 2013r. projekt Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2013- 2016. Jednym ze strategicznych założeń przedstawionych w projekcie Krajowego Programu jest wzmocnienie synergii działania ochrony zabytków, w tym tworzenie podstaw współdziałania z organami samorządu terytorialnego. Jest ono wyrazem przekonania iż jakościowa przemiana w zakresie ochrony zabytków w Polsce może nastąpić jedynie dzięki łączeniu zasobów, lepszemu sieciowaniu struktur i działań organów ochrony zabytków. Jednocześnie wskazano, iż rolą Krajowego Programu jest tworzenie warunków dla wypracowania rozwiązań modelowych oraz ich upowszechnianie.

W Krajowym Programie dokonano diagnozy stanu ochrony zabytków w Polsce w trzech podstawowych płaszczyznach:

1. Organizacji i zadań organów ochrony zabytków w Polsce.

2. Stanu zachowania zabytków w Polsce, w tym roli i znaczenia rejestru zabytków oraz systemu informacji o zabytkach.
3. Komunikacji, porozumienia i współpracy w obszarze ochrony zabytków w Polsce.

Celem głównym Krajowego Programu jest wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków.

Do realizacji celu głównego opracowano trzy cele szczegółowe:

1. Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce.
2. Wzmocnienie strategii działania organów ochrony zabytków.
3. Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji, które z kolei realizowane będą w ramach poszczególnych zadań.

Cel strategiczny Gminnego programu ochrony zabytków Gminy Frampol na lata 2015- 2018: Zachowanie dziedzictwa kulturowego służące rozwojowi gospodarczemu gminy i budowaniu tożsamości jej mieszkańców” odwołuje się do zadań wskazanych w 3 celu szczegółowym Krajowego Programu.

„Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004- 2013” została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 roku, a następnie rozbudowana i uzupełniona dokumentem „Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004- 2020”. Strategia stanowi rządowy dokument określający zasady polityki kulturalnej państwa w warunkach rynkowych i tworzący ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury. Misją strategii jest „zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwoju regionów”.

Dokumentem służącym wdrażaniu Narodowej Strategii Rozwoju Kultury jest Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturalnego na lata 2004- 2013”. Celem strategicznym programu jest intensyfikacja ochrony i upowszechnienia dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych. Cel ten ma zostać osiągnięty m.in. poprzez: poprawę warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków, kompleksową rewaloryzację zabytków i ich adaptację na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych. Kolejne działania na rzecz osiągnięcia celu obejmują promocje polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i zagranicą w szczególności za pomocą narzędzi społeczeństwa informacyjnego, rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego, tworzenie warunków dla rozwoju i ochrony dziedzictwa kultury ludowej oraz zabezpieczenie zabytków przed nielegalnym wywozem za granicę.

Cele programu realizowane są w ramach dwóch priorytetów i pięciu działań:

Priorytet 1. Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe.

Działanie 1. Wzmocnienie ośrodków dokumentacji zabytków oraz budowa nowoczesnych rozwiązań organizacyjno- finansowych w sferze ochrony zabytków.

Głównym celem tego działania jest dostosowanie sfery ochrony zabytków do rzeczywistości gospodarczej. W ramach działania proponowane są zmiany instytucjonalne, prawne i funkcjonalne w sferze dokumentacji i ochrony zabytków oraz procesu oferowania zabytków na rynku.

Działanie 2. Kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne.

W ramach działania formowane będą projekty rewaloryzacji zabytków i ich adaptacji na cele społeczne. Projekty te muszą posiadać znaczący ekonomiczny wpływ na rozwój regionalny, w tym szczególnie przyczyniać się do wzrostu dochodów jak i zwiększać ilość miejsc pracy.

Działanie 3. Zwiększanie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych.

Działanie będzie realizowane poprzez propagowanie i wdrażanie kompleksowych programów dotyczących markowych produktów turystyki kulturowej w Polsce.

Priorytet 2. Edukacja i administracja na rzecz dziedzictwa kulturowego.

Działanie 1. Rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego.

Przewiduje się zrealizowanie zadań mających na celu wykształcenie kadr zatrudnionych w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego oraz podniesienie zainteresowania społeczeństwa problematyką ochrony zabytków. Zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi ma być promowane poprzez aktywizację społeczności wiejskich oraz ochronę i popularyzację kultury ludowej.

Działanie 2. Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego przed nielegalnym wywozem i przewozem przez granice.

Działanie to realizowane będzie poprzez wdrażanie Programu „Absent Patrimonium” – sieci informacji wirtualnej o zabytkach wywożonych i zaginionych. Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju kultury na lata 2004- 2020 zawiera opis programu Operacyjnego „dziedzictwo kulturowe”. Cele programu będą realizowane poprzez rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz rozwój i konserwacja kolekcji muzealnych.

2.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami na poziomie województwa.

Gminny program Opieki nad Zabytkami gminy Frampol wykazuje zgodność z programem o charakterze wojewódzkim. W wojewódzkim programie Opieki nad Zabytkami w województwie lubelskim na lata 2011-2014 wykazano zadania, jakie winny być realizowane. Określono priorytety i działania w ramach dwóch celów strategicznych.

Cel strategiczny I: Wzmocnienie potencjału dziedzictwa kulturowego województwa lubelskiego jako elementu rozwoju społeczno – gospodarczego regionu.

Cel operacyjny 1: Ochrona zabytków materialnych i opieka nad zabytkami materialnymi.

Priorytet 1 : Kształtowanie krajobrazu kulturowego - zintegrowanie ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego oraz środowiska przyrodniczego.

Działanie 1 Działania na rzecz podnoszenia świadomości społeczeństwa na temat wartości opisywanych pod pojęciem krajobrazu kulturowego.

Działanie 2 Promowanie wobec jednostek samorządu terytorialnego nowoczesnej formy ochrony krajobrazu kulturowego w postaci parku kulturowego.

Działanie 3 Działania na rzecz powstrzymania na obszarach województwa lubelskiego degradacji krajobrazu kulturowego, jego zachowania oraz wyeksponowania jego wartości estetyczno - widokowych.

Działanie 4 Monitoring i aktualizacja uregulowań w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w dokumentach strategicznych jednostek samorządu terytorialnego.

Działanie 5 Działania na rzecz opracowania gminnych programów opieki nad zabytkami.

Priorytet 2: Rozwój działań w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w celu zahamowania procesów ich degradacji i poprawy stanu zachowania.

Działanie 1 Stała ochrona wartościowych układów przestrzennych: urbanistycznych i ruralistycznych na obszarze województwa lubelskiego.

Działanie 2 Działania zmierzające do polepszenia stanu zachowania zabytków na obszarze województwa lubelskiego, ze szczególnym uwzględnieniem budownictwa drewnianego, zabytków i obszarów przemysłowych i powojaskowych.

Działanie 3 Zakończenie prac nad gminnymi ewidencjami zabytków.

Działanie 4 Upowszechnianie mechanizmu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru przez organy stanowiące jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych przez te jednostki.

Działanie 5 Intensyfikacja kompleksowych działań w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami pozostającymi w posiadaniu jednostek samorządu terytorialnego.

Priorytet 3: Wprowadzanie nowoczesnych form w zarządzaniu, organizacji i działalności instytucji muzeów, muzeów na wolnym powietrzu oraz innych instytucji o charakterze muzealnym.

Działanie 1 Promocja instytucji muzeum jako narzędzia ochrony zabytków i miejsca wypracowywania wzorca opieki nad zabytkami.

Działanie 2 Wykorzystanie nowoczesnych technologii w działalności statutowej muzeów w celu przyciągnięcia odbiorcy.

Priorytet 4: Aktywizacja społeczeństwa w celu wykorzystywania zabytków dla celów społeczno – ekonomicznych.

Działanie 1 Podnoszenie poziomu świadomości wartości krajobrazu kulturowego jako elementu niezbędnego do rozwoju przemysłów czasu wolnego.

Działanie 2 Tworzenie mechanizmów włączających dziedzictwo kulturowe w nowoczesny obieg gospodarczy: przemysłów czasu wolnego i przemysłów kultury.

Cel operacyjny 2: Ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Priorytet 1: Zachowanie autentycznego regionalnego dziedzictwa kulturowego.

- Działanie 1** Przyjęcie i upowszechnianie wyróżnika autentyczności regionów Lubelszczyzny.
- Działanie 2** Pogłębianie form współpracy środowiska naukowego z samorządami w procesie ustalania autentycznych regionalnych wartości kulturowych.
- Działanie 3** Wspieranie aktywności lokalnej w działaniach mających na celu uświadomienie wagi niematerialnego dziedzictwa kultury dla zachowania własnej tożsamości i znaczenia opieki nad tym dziedzictwem.
- Działanie 4** Prowadzenie planowych działań wspierających dziedzictwo niematerialne oraz włączanie jego ochrony do różnych programów edukacyjnych.
- Działanie 5** Realizowanie studiów naukowych dotyczących ochrony dziedzictwa niematerialnego, zwłaszcza zagrożonego.
- Działanie 6** Wspieranie programów badawczych dotyczących dziedzictwa, zapewniających archiwizację i udostępnienie ich efektów.
- Działanie 7** Tworzenie możliwości przekazywania przez twórców ludowych swej wiedzy, umiejętności i doświadczeń zawodowych młodemu pokoleniu.
- Działanie 8** Wspieranie działań w zakresie opieki i ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego.
- Działanie 9** Kontynuacja prac badawczych i dokumentacyjnych zmierzających do stworzenia pełnej inwentaryzacji zasobów niematerialnych dziedzictwa kulturowego.
- Działanie 10** Staranie o umieszczenie wybranych zabytków na europejskiej i światowej liście dziedzictwa kulturowego.
- Działanie 11** Inspirowanie organizacji imprez kultywujących regionalne dziedzictwo kultury niematerialnej.

Priorytet 2: Zarządzanie niematerialnym dziedzictwem kulturowym, ze szczególnym uwzględnieniem działań zorientowanych na wymiar ekonomiczno-społeczny.

- Działanie 1** Stwarzanie dogodnych warunków do rozwoju przemysłów kultury jako drogi przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i wzrostowi gospodarczemu.
- Działanie 2** Wzmocnienie działań związanych z rozwojem usług turystycznych na terenach wiejskich nie objętych do tej pory takimi programami.
- Działanie 3** Aktywny marketing niematerialnego dziedzictwa kulturowego, jako niepowtarzalnej atrakcji turystycznej województwa.
- Działanie 4** Propagowanie publikacji regionalnych oraz wydawnictw popularyzujących dziedzictwo kulturowe Lubelszczyzny.

Cel strategiczny II: Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny w działaniach promocyjnych i edukacyjnych wpływających na rozwój społeczno – ekonomiczny.

Cel operacyjny 1: Edukacja w zakresie dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny.

Pogłębianie wiedzy społeczeństwa o dziedzictwie kulturowym w celu podniesienia jego świadomości,

wrażliwości i aktywności w tym zakresie.

- Działanie 1** Pogłębianie wiedzy o materialnym dziedzictwie kulturowym i idei jego ochrony przy użyciu nowoczesnych technologii, mediów oraz różnorodnych form edukacji społecznej.
- Działanie 2** Popularyzacja akcji edukacyjnych na rzecz niematerialnego dziedzictwa kulturowego do wzmocnienia społecznej świadomości mieszkańców Lubelszczyzny.
- Działanie 3** Wspieranie działań edukacyjnych o charakterze regionalnym związanych z ubieganiem się Lublina o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016.
- Działanie 4** Edukacja użytkowników i właścicieli obiektów zabytkowych w zakresie zasad konserwatorskich: profilaktyki, etyki, i zabezpieczeń obiektów zabytkowych przed kradzieżą, pożarami, powodzią itp.
- Działanie 5** Wspieranie organizowania praktyk studenckich i staży, mających na celu dokumentowanie zasobu dziedzictwa kulturowego województwa.
- Działanie 6** Edukacja na rzecz dialogu międzykulturowego w oparciu o dziedzictwo kulturowe Lubelszczyzny.

Cel operacyjny 2: Promocja dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny.

Priorytet 1: Promowanie zasobów dziedzictwa materialnego i niematerialnego na rzecz wzmocnienia rozwoju społeczno - ekonomicznego województwa.

- Działanie 1** Rozwijanie nowoczesnych form promocji województwa wykorzystującej bogactwo dziedzictwa materialnego i niematerialnego jako czynnika rozwoju społeczno – ekonomicznego.
- Działanie 2** Promocja istniejących szlaków kulturowych oraz propagowanie ich tworzenia jako istotnych działań dla promocji regionu.
- Działanie 3** Promocja turystyki kulturalnej poprzez organizację międzynarodowych wydarzeń i przedsięwzięć kulturalnych
- Działanie 4** Wzmacnianie współpracy transgranicznej województwa lubelskiego z partnerami białoruskimi i ukraińskimi w zakresie wspólnej promocji.
- Działanie 5** Promocja walorów niewykorzystywanych obiektów zabytkowych, jako miejsc dogodnych do nadania im istotnych funkcji społeczno – ekonomicznych.
- Działanie 6** Promocja wiedzy społecznej dotyczącej przemysłów kultury jako istotnego potencjału sektora społeczno – ekonomicznego.
- Działanie 7** Promocja krajobrazu kulturowego województwa lubelskiego jako atrakcyjnych miejsc dla aktywności filmowej.

2.3.Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006 - 2020 przyjęta została uchwałą Sejmiku

Województwa Lubelskiego z dnia 4 lipca 2005 r. i obowiązuje jako dokument programowy od dnia 1 stycznia 2006 roku.

W strategii za istotne uznano zachowanie i odbudowę dziedzictwa kulturowego, wspieranie twórczości artystycznej oraz ochronę krajobrazu kulturowo- przyrodniczego wsi i miast jako czynniki służące budowaniu wokół istniejącego tutaj dziedzictwa kulturowego i tradycji świadomości regionalnej. Zwrócono także uwagę na historyczne uwarunkowania regionu i występującą niegdyś różnorodność etniczną, narodowościową, wyznaniową i kulturową. Jako jeden z celów strategicznych uznano ochronę zarówno dóbr kultury rodzimej, jak i dorobku obecnych historycznie na tej ziemi mniejszości narodowych.

Uznając ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami jako wspólne dobro ogółu społeczeństwa nałożono również dodatkowe obowiązki na jednostki samorządu terytorialnego ustawami określającymi reguły ich funkcjonowania. Samorząd gminny wykonuje obowiązkowe działania o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami dla innych podmiotów. Do takich zadań własnych gminy, służących zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty należą między innymi sprawy kultury, w tym ochrony zabytków (art. 6 i 7 ustawy o samorządzie gminnym). Sposób prowadzenia ewidencji zabytków określa rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa narodowego z dnia 26 maja 2011 roku w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. Gminną ewidencję zabytków prowadzi Burmistrz Frampola w formie kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy. W gminnej ewidencji są ujęte zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, inne zabytki nieruchome ujęte w ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Burmistrza Frampola w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (art.22 ust. 4 i 5).

Gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Z realizacji programu Burmistrz Frampola sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się Radzie Miejskiej we Frampolu.

Program ten ma na celu, w szczególności:

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania gminy.
2. Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
5. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków.
7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad

zabytkami.

III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

Z dokumentów o charakterze strategicznym, opracowań wyznaczających kierunki polityki wewnętrznej wynikają uwarunkowania wewnętrzne programu ochrony zabytków Gminy Frampol. Do takich dokumentów można zaliczyć:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, którego głównym zadaniem jest osiągnięcie ładu przestrzennego poprzez określenie kierunków i zasad rozwoju, głównych funkcji oraz rozmieszczenie ich w przestrzeni. Stanowi podstawę do opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
2. Strategia Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Frampol podjęta została Uchwałą Nr XXVIII/165/09 Rady Miejskiej we Frampolu w dniu 1 lipca 2009 r. Strategiczne kierunki rozwoju Gminy Frampol obejmują:
 - a) rozwój i modernizację infrastruktury komunalnej, społecznej i usługowej, szczególnie w zakresie odprowadzania ścieków, dróg i usuwania odpadów oraz zabezpieczenia usług dla korzystających z rekreacji i turystyki,
 - b) rozwój turystyki lokalnej (ścieżki rowerowe i piesze, trasy wycieczkowe, turystyka kwalifikowana, szlaki historyczne), wykorzystanie drogi wojewódzkiej i krajowej łączącej gminę z innymi regionami kraju, rozwój infrastruktury noclegowej i żywieniowej, rozwój obiektów sportowo-rekreacyjnych, działania związane z promocją gminy,
 - c) wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki oraz wspieranie rozwoju produkcji rolno-spożywczej, która wykorzystywałaby lokalną produkcję rolną,
 - d) aktywizowanie społeczności lokalnej poprzez stworzenie partnerstw lokalnych do różnych inicjatyw gminnych,
 - e) promocja Frampola jako ośrodka ponadlokalnego,
 - f) stwarzanie warunków dla inwestorów pozarolniczych,
3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Frampola podjęty uchwałą nr XXXI/141/05 Rady Miejskiej we Frampolu w dniu 23 czerwca 2005 roku. W odniesieniu do obiektów i terenów wpisanych do rejestru zabytków wszelkie prace prowadzone przy zabytku, w tym podziały działek, wymagają uzyskania warunków i wytycznych konserwatorskich oraz zezwoleń Konserwatora Zabytków. Główną zasadą obowiązującą w odniesieniu do tych obiektów i terenów wymienionych jest ochrona i konserwacja zabytkowych obiektów, ich układu kompozycyjnego i substancji architektonicznej, utrzymanie ich funkcji a w przypadku obiektów sakralnych wyposażenia wewnętrznego. Dopuszcza się podział działek w terenie wpisanym do rejestru zabytków każdorazowo uzależniony od stanowiska Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Krajobraz kulturowy nasycony jest tradycyjnym budownictwem drewnianym. Należy w miarę możliwości zachować obiekty znajdujące się obecnie w dobrym lub średnim stanie technicznym poprzez odpowiednie remonty.

Nowe obiekty winny nawiązywać charakterem do budownictwa tradycyjnego.

Natomiast w terenie wpisanym do rejestru zabytków obejmującym układ urbanistyczny miasta obowiązuje:

- a) zachowanie historycznych gabarytów, skali i charakteru architektonicznego zabudowy,
- b) zastosowanie przy remontach i modernizacji istniejących obiektów oraz przy wznoszeniu nowych obiektów tradycyjnych materiałów budowlanych i wykończeniowych. Nowoprojektowane budownictwo winno nawiązywać skalą zabudowy do lokalnych tradycji i regionalnych form architektury,
- c) utrzymanie i odtworzenie historycznego układu komunikacyjnego miasta oraz historycznych linii zabudowy dla lokalizowanych nowych inwestycji,
- d) zasada zachowania ukształtowania terenu oraz utrzymania zespołów zieleni zabytkowej i ich konserwacji. Dopuszcza się w przypadkach koniecznych eliminację drzew i krzewów za zezwoleniem władz konserwatorskich.
- e) zakaz wprowadzania usług uciążliwych mogących pogorszyć stan środowiska i warunki zamieszkania.

Również w otoczeniu obiektów zabytkowych oraz w obszarach przyległych do terenu wpisanego do rejestru zabytków, zabrania się wznoszenia obiektów i budowli przesłaniających zabytek lub wpływających na dekompozycję układu urbanistycznego, jak również lokowania funkcji degradujących obiekt.

Zachowaniu podlegają obiekty wpisane do ewidencji zabytków obiekty kultu religijnego, przydrożne drewniane kapliczki domkowe MB Niepokalanego Poczęcia i Św. Jana Nepomucena. W odniesieniu do pozostałych obiektów wpisanych do ewidencji zabytków tj. murowanego budynku szkoły z 1939 r. ustala się, że wszelkie zamierzenia inwestycyjne i projektowe wymagają uzyskania warunków i wytycznych konserwatorskich oraz uzgodnienia decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego oraz opinii na etapie projektu realizacji inwestycji.

Na terenie działek o historycznym układzie zagrodowym dopuszcza się możliwość realizacji budownictwa mieszkaniowego jednorodzinne, z lokalizacją budynku mieszkalnego w strefie „przy ulicy” a zabudową gospodarczą wewnątrz działki. Dopuszcza się sytuowanie zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej na granicach działki jednej lub obu sąsiadujących. W przypadku zgody władz konserwatorskich na rozbiórkę obiektu budowlanego znajdującego się w ewidencji, należy wykonać inwentaryzację architektoniczną i jeden jej egzemplarz złożyć do archiwum wojewódzkiego konserwatora zabytków. Ochronie podlegają cmentarze z zachowanymi nagrobkami historycznymi, układem alejek i drzewostanu i stanowiska archeologiczne.

Prace ziemne na obszarze stanowisk archeologicznych i terenach wpisanych do rejestru zabytków należy prowadzić pod stałym nadzorem archeologicznym, na który każdorazowo konieczne jest uzyskanie pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, określającego warunki realizacji tych prac. W uzasadnionych przypadkach może zaistnieć konieczność wykonania wyprzedzających badań archeologicznych na stanowiskach archeologicznych.

4. Głównym zadaniem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest osiągnięcie ładu przestrzennego poprzez określenie kierunków i zasad rozwoju, głównych funkcji oraz rozmieszczenie ich w przestrzeni. Stanowi podstawę do opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

IV. DZIEDZICTWO KULTUROWE W GMINIE FRAMPOL

Gmina Frampol leży w południowej części Lubelszczyzny w obrębie dwóch subregionów fizjograficznych, tj.: Roztocza Zachodniego i Równiny Biłgorajskiej w dorzeczach Wieprza i Sanu. Siedzibą gminy jest Frampol, który został założony w 1705 r. przez ówczesnego właściciela tych dóbr - Franciszka Butlera.

Dogodne położenie Gminy Frampol oraz środowisko przyrodnicze charakteryzujące się szczególnymi walorami: czyste wolne od zanieczyszczeń powietrze bliskie sąsiedztwo wielkiego kompleksu lasów, rozległe panoramy widokowe stwarzają dogodne warunki do aktywnych form wypoczynku.

4.1. Zarys historyczny niektórych miejscowości gminy Frampol.

Frampol - miasto ma unikatowy na skalę światową układ architektoniczny ulic. Podstawą założenia był kwadrat o długości boków średnio 500 m, zorientowany według stron świata. Kwadrat ten został podzielony na dwa pasma bloków z usytuowaniem w środku, również kwadratowego rynku o długości pierzei 225 m. Zabudowa miasta była wyłącznie drewniana. Na osi północnej znajdował się drewniany kościół fundacji M. Butlera z 1739 r. Działki przyrynkowe służyły rzemieślnikom i kupcom, a działki zewnętrzne dostosowane były do wymogów małorolnego gospodarstwa. Na początku XX wieku Frampol miał charakter osady rolniczej oraz skupiska drobnego handlu. W 1939 r. Frampol liczył ok. 4000 mieszkańców. 13 września 1939 r. w efekcie ćwiczebnego nalotu bombowego Luftwaffe, miasto zostało zniszczone w 90 %. W wyniku dalszej eksterminacji ludności żydowskiej, w okresie wojny ludność Frampola zmniejszyła się do 1266 osób w 1946 r. Odbudowa miasta po II wojnie światowej nastąpiła w obrębie istniejącego podziału działek i kwartałów. Na obrzeżach układu zewnętrznego pozostały niewielkie ciągi stodół tworząc charakterystyczny krajobraz ulic stodołnych¹.

Frampol został pozbawiony praw miejskich w 1869 roku. W 1822 roku miasto miało 654 mieszkańców, w 1827 roku było tu 121 domów².

Karolówka- niegdyś pod nazwą Ruda Kąty. Wieś wyrosła w miejscu złóż rudy i huty żelaznej, która w XVI istniała w pobliżu Radzięcina. W roku 1870 po raz pierwszy wymieniono wieś pod nazwą Karolówka. W 1905 r. wieś wraz z folwarkiem, liczyła 47 domów i 322 mieszkańców. Natomiast spis z 1921 r. wykazywał we wsi (bez folwarku) 56 domów i 294 mieszkańców, prawie wyłącznie katolików.

Radzięcín- w XIV i XV wieku pisano Radzanczyn. W 1377 r. wieś wraz z Gorajem król Ludwik węgierski nadał Dymitrowi z Klecia. Do Gorayskich należała do roku 1655. Po tym roku Radzięcín i Wola Radzięcka należały do Potockich, a w 1676 do Krzysztofa Potockiego starosty jabłonowskiego. Natomiast w I połowie

¹ www.frampol.pl

² J. Górak, *Podcieniowa zabudowa miasteczek Lubelszczyzny*-Państwowa Służba Ochrony Zabytków- Zamość 1996.

XVIII wieku do hrabiów Butlerów, zaś w 1771 do Suchodolskich. W 1827 r. Radzięcin liczył 53 domy i 310 mieszkańców. Spis z roku 1921 (wywczas gm. Goraj) wykazał już 123 domy oraz 702 mieszkańców wyłącznie katolików. Pierwszy kościół drewniany z końca XI wieku w latach 1595- 1715 służył jako zbór kalwiński. Na jego miejscu w 1758 r. dziedzic – hrabia Marek Antoni Butler wzniósł nowy, obecny kościół murowany. W początkach XX wieku istniał we wsi murowany dwór z parkiem i stawem³.

Rzeczyce- wieś została założona przez Adama Gorajskiego około 1575 roku. Do połowy XVII w. istniał tu zbór kalwiński⁴.

Wola Radzięcka wieś założona przez Gorayskich około 1466 roku w sąsiedztwie Radzięcina⁵.

Pulczynów - w połowie XIX wieku z dóbr Kąty wydzielono folwark Pulczynów. W II połowie XIX wieku był on własnością Marcina Krotchwila i obejmował 417 mórg i 6 budowli. Jego częściami składowymi były cegielnia i wapniarka. W latach 90-tych XIX wieku folwark rozparcelowano. Powstała wtedy kolonia Pulczynów, która liczyła 153 mieszkańców, a w 1921 r. 48 domów i 241 mieszkańców. W okresie pomiędzy I a II wojną światową powstała tu szkoła powszechna, mieszcząca się w wynajętych budynkach.

4.2. Zabytki wpisane do rejestru zabytków:

Do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Do takich zabytków na terenie gminy Frampol zaliczamy:

1. Zabytkowy układ urbanistyczny osady Frampol wraz z zabudową mieszkalną i gospodarczą ze szczególnym uwzględnieniem zabudowy ulic stodołnych (Polna, Ogrodowa, Kościelna, Orzechowa) - Nr rej. A/75,
2. Zespół kościoła parafialnego rzymskokatolickiego p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej i św. Jana Nepomucena we Frampolu, murowany, z lat 1873–78, neogotycki, projektował arch. Władysław Siennicki - Nr rej. A/231:
 - a) dzwonnica murowana 1899 r., bud. Cieszkowski,
 - b) ogrodzenie z kapliczkami mur.-żel., 4 ćw. XIX w.,
 - c) cmentarz przykościelny z drzewostanem,
3. Budynek dawnej plebani wraz z gruntem pod budynkiem we Frampolu – Nr. rej.A/1351.
4. Cmentarz żydowski, zamknięty we Frampolu - nr rej. A-487/90,
5. Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Kazimierza Królewicza w Radzięcinie:
 - a) kościół murowany z 1758 r. – nr rej. A-39/170:
 - b) dzwonnica murowana, 1905 r.,
 - c) kapliczki w ogrodzeniu, mur. XIX/XX w.,

³ W. Bondyra, *Słownik historyczny miejscowości województwa zamojskiego*, Lubli- Zamość 1992.

⁴ www.wikipedia.org.

⁵ W. Bondyra, *Słownik historyczny miejscowości województwa zamojskiego*, Lubli- Zamość 1992.

d) plebania murowana, początek XX w.

6. Cmentarz rzymskokatolicki w Radzięcinie – nr rej. A/1436, założony w 1852 r., układ kwaterowy, 30 kamiennych nagrobków sprzed 1945 r., monumentalny krzyż fundowany w 1853 r. Drzewostan to około 100 drzew: kasztanowce, lipy, klony, robinie. Mur kamienny z XIX w.
7. Cmentarz wojny z I wojny światowej w Smoryniu – nr rej. A/1531, założony w 1915 r. 6 mogił zbiorowych żołnierzy polskich, austriackich, rosyjskich, niemieckich.

4.3. Zabytki wpisane do gminnej ewidencji

Lp.	Nr.ew	Miejscowość	Obiekt	Czas pow.
1	2/ 04	Frampol ul. Janowska	Kapliczka domkowa murowana, św. Jana Nepomucena drewniana	k. XIX
2	3/ 04	Frampol	Kapliczka domkowa drewniana, MB Niepok. Poczęcia, drew	2 p. XIX
3	4/ 04	Frampol ul. Gorajska 16	Budynek murowany- szkoła	1939 r.
4	5/04	Frampol ul. Zamojska	Krzyż kamienny	1918 r.
5	6/04	Frampol ul. Rynek	Pomnik Odzyskania Niepodległości- krzyż kamienny	1918 r.
6	7/ 04	Frampol ul. Orzechowa 40	Dom nr 40, drewniany	Pocz. XX
7	8/ 04	Frampol, ul. Rynek 12	Dom murowany	1885 r.
8	9/04	Frampol, ul. Orzechowa	Stodoły drewniane na działkach ewidencyjnych Nr 1100,1101,1107,1108,1109,1114,1115,1120, 1348,1359,1365	1 dek. XX w.
9	10/04	Frampol, ul. Polna	Stodoły mur- drew. na działkach ewidencyjnych Nr 1284, 1285, 1289, 1292, 1288, 1290,1310/2, 1318,1320,1321.	
10	11/03	Frampol, ul. Kościelna	Stodoły mur. – drew. na działkach ewidencyjnych Nr 969, 973, 974, 979, 985, 987, 990.	
11	12/04	Frampol ul. Ogrodowa	Stodoły drewniane na działkach ewidencyjnych nr 1023, 1025, 1235, 1239, 1022, 1228, 1232, 1240,1241.	

12	13 /04	Frampol ul. Polna	Dom nr 13, drewniany	1914
13	14/04	Frampol, ul. Polna 33	Dom Nr 33 drewniany	1925 r.
14	15/ 04	Frampol ul. Polna 9	Dom Nr 9 nr. drewniany.	1935 r.
15	16 /04	Frampol ul. Targowa	Dom nr. 10 drew.	1914 r.
16	17/ 04	Frampol ul. Tkacka 1	Dom nr 1, drewniany	1 dek. XX
17	18/ 04	Frampol ul. Targowa	Dom nr. 44 drew.	1885 r.
18	20/ 04	Frampol	Krzyż przydrożny kamienny (droga krajowa Nr 74	1914 r.
19	21/04	Frampol	Cmentarz par. grzebalny czynny	XIX w.
20	21/15	Karolówka	Kapliczka domkowa murowana	1930 r.
21	22/ 04	Kąty	Krzyż przydrożny	1908
22	25/12	Komodzianka	Krzyż kamienny- obelisk	1906 r.
23	26/12	Komodzianka	Krzyż kamienny- obelisk	1958 r.
24	27/12	Komodzianka	Krzyż kamienny- obelisk	
25	25/ 04	Radzięcín	Plebania mur.	Pocz. XX
26	26/ 04	Radzięcín	Kapliczka domkowa św. Mikołaja	XIX/XX
27	27/ 04	Radzięcín	Kapliczka MB. Drew	XIX/XX
28	28/04	Radzięcín	Kapliczka kamienna słupowa	1905 r.
29	29/ 12	Radzięcín	Krzyż kamienny- obelisk	1909 r.
30	30/12	Radzięcín	Krzyż kamienny - obelisk	
31	31/15	Radzięcín	Kapliczka kamienna	1802 r.
32	30/ 04	Radzięcín	Zagroda nr 169 (dom, obora, stodoła)	1916 r.
33	31/ 04	Radzięcín	Dom nr 91 drew.,	1884 r.
34	32/ 04	Rzeczyce	Krzyż przydrożny kamienny	

35	33/ 04	Smoryń	Kapliczka MB, drew.	
36	34/ 04	Smoryń	Dwór drewniany	2 p. XIX
37	35/ 04	Smoryń	Krzyż kamienny	1908
38	36/ 04	Sokołówka	Krzyż przydrożny kamienny (droga 835)	1929 r.
39	37/ 04	Sokołówka	Krzyż przydrożny kamienny (droga powiatowa nr 835)	1909 r.
40	38/04	Sokołówka Kolonia	Krzyż przydrożny- obelisk	24.V.1938
41	40/04	Stara Wieś	Krzyż kamienny przydrożny	5.06.1923 r.
42	41/04	Stara Wieś	Krzyż kamienny przydrożny	20.05.1914 r
43	42/04	Stara Wieś	Krzyż kamienny przydrożny	1916 r.
44	43/04	Stara Wieś	Krzyż kamienny przydrożny	1901 r.
45	44/ 04	Teodorówka Kolonia	Figura MB	k. XIX
46	45/ 04	Teodorówka Kolonia	Kapliczka	XVIII w.
47	46/ 04	Teodorówka Kolonia	Krzyż przydrożny	1901 r.
48	42/12	Teodorówka	Krzyż kamienny- obelisk	1909 r.
49	47/ 04	Teodorówka	Studnie- 1. k. XIX w. 2. 1926 r. 3. 1930 r.	
50	48/ 04	Wola Radzięcka	Krzyż przydrożny kamienny	1908 r.
51	49/12	Wola Radzięcka	Krzyż kamienny	1952 r.
52	50/12	Wola Radzięcka	Krzyż kamienny	1952 r.
53	51/12	Wola Radzięcka	Krzyż kamienny	
54	52/12	Wola Radziecka	Krzyż kamienny	1908 r.
55	53/12	Wola Kątecka	Krzyż kamienny	1918 r.

4.4. Obiekty dawnych zespołów dworsko – parkowych.

Radzięcin – park krajobrazowy, stawy, powierzchnia 16 ha, założony w II poł. XIX w. Układ przekształcony z barokowego, osiowo – kwatrowego z początku XVIII w., założony przez M. Antoniego Butlera. Zachowana część zieleni szpalerów drzew w południowych kwaterach sadów, aleja środkowa. Lipy, jesiony,

grabry, dwa dęby pomnikowe. Zachowana zabudowa: dawna obora z końca XIX w., dwa dwojaki z XX w.

Teodorówka – (Kol. Teodorówka) zespół dworsko – parkowy z II połowy XIX w., kompozycja parku krajobrazowego w zaniku, przekształcony z XVII-wiecznego folwarku (część dóbr Radzięcín). Zachowana zieleń: lipy wzdłuż drogi, szpaler grabowy, klony. Kapliczka i krzyż przydrożny.

Smoryń – zespół dworsko – parkowy z II połowy XIX w. (Brandtów), kompozycja parku krajobrazowego w zaniku. Zachowany dwór murowany, stodoła, wozownia, obora (przebudowana). Szpaler drzew wzdłuż drogi, lipy, sad owocowy.

Kąty – dawny zespół dworsko – parkowy założony na początku XIX w. (Wisłóckich), obecnie nieistniejący. Zachowana obora murowana.

4.5. Ewidencja stanowisk archeologicznych na terenie gminy Frampol ujętych w Gminnej ewidencji Zabytków.

Lp	Miejscowość	Obszar AZP	Nr stan na obszarze	Nr stan w miejscowości
1	Frampol	89-82	7	1
2	Frampol	89-82	8	2
3	Frampol	89-82	9	3
4	Frampol	89-82	10	4
5	Frampol	89-82	11	5
6	Smoryń	89-83	2	6
7	Teodorówka Kolonia	89-83	3	1
8	Teodorówka Kolonia	89-83	5	2
9	Komodzianka	89-83	4	1
10	Komodzianka	89-83	7	2
11	Teodorówka	89-83	6	1
12	Radzięcín	89-83	8	2
13	Radzięcín	89-83	9	3
14	Radzięcín	89-83	10	4
15	Radzięcín	89-83	11	5
16	Radzięcín	89-83	12	6
17	Radzięcín	89-83	13	7
18	Radzięcín	89-83	14	8
19	Radzięcín	89-83	15	9
20	Radzięcín	89-83	16	10
21	Radzięcín	89-83	17	11
22	Radzięcín	89-83	18	12

23	Teodorówka	89-83	29	5
24	Teodorówka	89-83	30	6
25	Teodorówka	89-83	31	7
26	Teodorówka	89-83	32	8
27	Teodorówka	89-83	33	9
28	Teodorówka	89-83	34	10
29	Teodorówka Kolonia	89-83	37	3
30	Teodorówka Kolonia	89-83	38	4
31	Radzięcín	89-83	39	13
32	Radzięcín	89-83	41	14
33	Radzięcín	89-83	42	15
34	Radzięcín	89-83	43	16
35	Radzięcín	89-83	44	17
36	Radzięcín	89-83	45	18
37	Radzięcín	89-83	46	19
38	Radzięcín	89-83	47	20
39	Radzięcín	89-83	48	21
40	Radzięcín	89-83	49	22
41	Radzięcín	89-83	50	23
42	Radzięcín	89-83	51	24
43	Radzięcín	89-83	52	25
44	Stara Wieś	89-83	53	1
45	Radzięcín	89-83	54	26
46	Radzięcín	89-83	55	27
47	Radzięcín	89-83	56	28
48	Radzięcín	89-83	57	29
49	Radzięcín	89-83	59	30
50	Radzięcín	89-83	60	31
51	Radzięcín	89-83	61	32
52	Radzięcín	89-83	62	33
53	Radzięcín	89-83	63	34
54	Radzięcín	89-83	64	35
55	Radzięcín	89-83	65	36
56	Radzięcín	89-83	66	37
57	Radzięcín	89-83	67	38
58	Radzięcín	89-83	68	39

59	Radzięcin	89-83	69	40
60	Karolówka	90-83	6	2
61	Rzeczyce	90-83	7	1
62	Rzeczyce	90-83	8	2
63	Rzeczyce	90-83	9	3
64	Rzeczyce	90-83	10	4
65	Rzeczyce	90-83	11	5
66	Rzeczyce	90-83	12	6
67	Pulczynów	90-83	14	3
68	Wola Radzięcka	90-83	15	1
69	Wola Radzięcka	90-83	16	2
70	Pulczynów	90-83	17	4
71	Smoryń	90-84	13	1
72	Smoryń	90-84	14	2
73	Smoryń	90-84	15	3
74	Smoryń	90-84	16	4
75	Smoryń	90-84	17	5
76	Korytków Mały	91-82	7	1
77	Korytków Mały	91-82	8	2
78	Korytków Mały	91-82	9	3
79	Korytków Mały	91-82	10	4
80	Korytków Mały	91-82	11	5
81	Korytków Mały	91-82	12	6
82	Korytków Mały	91-82	13	7
83	Korytków Mały	91-82	14	8
84	Karolówka	91-83	3	3

V. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ.

Mocne strony:

1. Zachowanie oryginalnego układu przestrzennego Frampola.
2. Zróżnicowanie topograficzne i krajobrazowe gminy Frampol.
3. Wsparcie finansowe i organizacyjne.
4. Obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego.
5. Walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy takie jak Szczebrzeszyński Park Krajobrazowy.

Słabe strony:

1. Niewystarczająca promocja gminy pod względem turystyki oraz walorów kulturowych i środowiskowych.
2. Niski poziom wydatków na ochronę dziedzictwa kulturowego.
3. Brak lokalnych stowarzyszeń o charakterze historycznym.
4. Problemy z utrzymaniem należytego porządku na cmentarzu żydowskim we Frampolu.

Szanse:

1. Zaangażowanie Gminy w sprawy kultury.
2. Pozyskanie środków pomocowych na remonty obiektów dziedzictwa kulturowego.
3. Współpraca wielu podmiotów publicznych oraz prywatnych na rzecz poprawy stanu zabytków.

Zagrożenia:

1. Niewystarczające środków finansowe na rozwój infrastruktury turystycznej.
2. Postępująca degradacja zabytków kulturowych gminy.
3. Mała świadomość społeczna dotycząca znaczenia dziedzictwa kulturowego.
4. Niewielka świadomość podmiotów gospodarczych o korzyściach płynących z mecenatu kultury.

VI. ZAŁOŻENIA, KIERUNKI I ZADANIA PROGRAMOWE.**6.1. Założenia**

- 1) Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.
- 2) Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości.

6.2. Kierunki działań:

- 1) Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania. Należy podejmować działania w kierunku instalacji w obiektach zabytkowych systemów zabezpieczających przed kradzieżą, zniszczeniem lub pożarem. W stosunku do architektury i budownictwa wskazane są działania zmierzające do powstrzymania dewastacji otoczenia obiektów zabytkowych, wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego
- 2) Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne. Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego. W przypadku przestrzeni zabytkowej, o wartościach historyczno – estetycznych, wymaga wnikliwej uwagi powiązanie nowych jakości ze starymi wartościami. Konieczne jest wówczas uwzględnianie wytycznych konserwatorskich oraz lokalnego charakteru zabudowy. W celu odtworzenia ładu

urbanistycznego niezbędne jest planowanie i zapisy w studiach uwarunkować i kierunków zagospodarowania oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

- 3) Ochrona układów realistycznych na obszarach wiejskich.
- 4) Zwiększenie dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy.
- 5) Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym. Podniesienie poziomu wiedzy i zwiększanie świadomości społecznej w zakresie wartości i znaczenia dziedzictwa kulturowego dla pokoleń, jest istota jego zachowania w dobrym stanie. Ważnym zadaniem jest więc poszerzenie działalności edukacyjnej w zakresie pogłębiania wiedzy o autentycznych wartościach dziedzictwa kulturowego i popularyzowanie idei jego zachowania. Należy wypracować zrozumienie opieki nad zabytkami w świadomości społecznej mieszkańców, dlatego obecność treści związanej z dziedzictwem kulturowym materialnym i niematerialnym jest niezbędna już w edukacji młodego pokolenia. Istotne jest poszerzenie działań edukacyjnych kierowanych do różnych grup odbiorców.
- 6) Promocja gminnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej. Promocja w oparciu o dziedzictwo, wiąże się z efektywnym dotarciem z przekazem do odbiorcy. Wymaga wyboru mediów akceptowanych przez grupę docelową i takich kategorii reklamy, które wpływają pozytywnie na wizerunek i na decyzje o chęci odwiedzenia gminy. Zabytek czy grupa zabytków gminy może stać się jej marką. Aby była ona jak najsilniejsza i dobrze rozpoznawana wśród odbiorców, należy promocję oprzeć na budowie strategii wizerunku.

6.3. Zadania programu.

- 1) Dofinansowanie prac rewaloryzacyjnych przy obiektach niebędących własnością gminy w postaci stosownej uchwały dotyczącej dotacji na prace remontowo- konserwatorskie przy zabytkach ruchomych i nieruchomych
- 2) Prowadzenie prac remontowo- konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy.
- 3) Podejmowanie działań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy.
- 4) Pomoc właścicielom obiektów w zabezpieczeniu obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą.
- 5) Prowadzenie bieżących prac porządkowych przy zabytkowych cmentarzach będących własnością gminy.
- 6) Dofinansowanie prac porządkowych przy zabytkowych cmentarzach.
- 7) Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- 8) Poprawa ładu przestrzennego wsi oraz zapobieganie rozproszonemu osadnictwu poprzez ochronę

historycznie ukształtowanego układu dróg, wypełnianie zabudowa wolnych działek budowlanych zgodnie z historyczną kompozycją układu.

- 9) Wyznaczanie w planach miejscowych nowych terenów pod zabudowę na zasadzie kontynuacji historycznych siedlisk.
- 10) Udostępnienie informacji o zabytkach gminy na stronie internetowej gminy.
- 11) Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych.
- 12) Wydawanie i wspieranie publikacji poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy.
- 13) Wprowadzanie i upowszechnianie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do systemu edukacji przedszkolnej i szkolnej poprzez organizowanie i wspieranie zajęć.
- 14) Wyznaczanie szlaków turystycznych wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego.

VII. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Zakłada się, że zadania określone w gminnym programie opieki nad zabytkami będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

1. Instrumentów prawnych wynikających z przepisów ustawowych poprzez uchwalanie programów dotyczących rozwoju gminy z uwzględnieniem kwestii ochrony dziedzictwa kulturowego, planów zagospodarowania przestrzennego.
2. Instrumentów finansowych poprzez pomoc w finansowaniu prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacji.
3. Instrumentów koordynacji poprzez współpracę w realizacji planów lokalnych, współpracę z organizacjami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, współpracę z ośrodkami naukowymi oraz ekspertami z zakresu ochrony zabytków.
4. Instrumentów społecznych poprzez działania edukacyjne, promocyjne, współpracę z organizacjami społecznymi, współpraca i współdziałanie z właścicielami zabytków.
5. Instrumentów kontrolnych poprzez aktualizację gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

VIII. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje Rada Miejska we Frampolu, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Z realizacji programu Burmistrz Frampola sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia Radzie Miejskiej we Frampolu.

Głównym odbiorcą programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców. Program powinien służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Dla dokonania oceny Gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2015- 2018 niezbędne jest prowadzenie monitoringu wybranych kryteriów i wskaźników realizowanych zadań.

Ocena realizacji programu opieki nad zabytkami, jako potwierdzenie dużego znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju gminy Frampol prowadzona będzie na podstawie następujących kryteriów:

1. Poziom wydatków budżetowych Gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami.
2. Wartość finansowa wykonanych prac remontowo – konserwatorskich przy zabytkach.
3. Wartość finansowa dotacji udzielonych na wykonanie prac remontowo- konserwatorskich przy zabytkach.
4. Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi.
5. Liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań promocyjnych i edukacyjnych zorganizowanych na terenie gminy.
6. Liczba utworzonych szlaków turystycznych.
7. Liczba zorganizowanych imprez o charakterze kulturalnym.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Obowiązującym wyznacznikiem sposobu finansowania opieki nad zabytkami są zasady zawarte w rozdziale 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Nakładają one obowiązek finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku na osobę fizyczna lub inną jednostkę organizacyjną w tym także na jednostki sektora finansów publicznych, posiadające tytuł prawny do zabytku.

Finansowanie ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego oraz promocji kultury może być realizowane z różnych źródeł przy zaangażowaniu środków publicznych i prywatnych. Przykładowe możliwości finansowania ochrony i opieki nad zabytkami to:

1. Środki pochodzące z budżetu Gminy.
2. Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
3. Środki budżetu samorządu województwa lubelskiego.
4. Fundusze Unii Europejskiej.

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTEKÓW
w Lublinie
DELEGATURA W ZAMOŚCIU
ul. Staszica 29, 22-400 Zamość
tel./fax 84 638-59-71

KD.III.5120. 2 . 1 .2015

Burmistrz Frampola
23-440 Frampol, ul. Radziecka 8

URZĄD MIEJSKI w Frampolu
Data: 2015-06-24
dnia: 26.06.15
znak: 2015-07-01
przyjęto

Dotyczy: opinii „Programu Ochrony Zabytków Gminy Frampol na lata 2015-2018”

W związku z wnioskiem z dnia 2015.06.23 znak: RO.414.1.2015 dotyczącym zaopiniowania „Programu Ochrony Zabytków Gminy Frampol na lata 2015-2018” opracowanego przez Wiesławę Chołotą, Frampol 2015, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegatura w Zamościu opiniuje pozytywnie bez uwag przedłożone opracowanie.

Otrzymują:
1. a/a

Z up. Lubelskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków
Kierownik Delegatury
w Zamościu

